

Liderlik Bazl? Durumsal Muhakeme Testi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Liderlik Bazl? Durumsal Muhakeme Testi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25343>

Özet

Liderlik Bazlı Durumsal Muhakeme Testi (LBDMT), Zeliha Ruhsar Çolakoğlu tarafından 2013 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde hazırlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu test, bireylerin karmaşık örgütsel senaryolar karşısında sergileyecekleri olası davranışsal tepkileri ve muhakeme yeteneklerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. LBDMT, teorik olarak belirlenmiş liderlik yeterliliklerini ölçmek üzere tasarlanmış olup, özellikle yönetim ve liderlik pozisyonları için potansiyel adayların değerlendirilmesinde kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Ölçek, standart bir Durumsal Muhakeme Testi (DMT) formatını takip ederek, katılımcıların sunulan senaryolara en uygun ve en az uygun tepkileri seçmelerini gerektirir.

Anahtar Kelimeler

Liderlik, Durumsal Muhakeme, Yönetim, Psikometrik Geliştirme, Yüksek Lisans Tezi, Örgütsel Psikoloji, Personel Seçimi.

Yazarlar

Zeliha Ruhsar Çolakoğlu.

Amaç

Liderlik Bazlı Durumsal Muhakeme Testi'nin temel amacı, bireylerin liderlik bağlamında karşılaştıkları zorlu ve belirsiz durumlarda ne kadar etkili ve uygun kararlar alabildiklerini, yani durumsal muhakeme yeteneklerini ölçmektir. Geleneksel kişilik veya yetenek testlerinin aksine, bu araç, adayların hipotetik senaryolarda pratik bilgi ve becerilerini nasıl uyguladıklarını değerlendirmeye odaklanır. Bu sayede, gelecekteki görev performansını öngörmede daha yüksek bir geçerlik sağlaması hedeflenmiştir.

Test, özellikle orta ve üst düzey yönetim pozisyonları için potansiyel aday kişilerin seçim süreçlerinde kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Bu araç, sadece bilişsel yetenekleri değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal zekânın liderlik davranışlarına yansımalarını da değerlendirme potansiyeline sahiptir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

LBDMT'nin ölçtüğü temel psikolojik yapı, bağlamsal liderlik yeterliliklerine dayalı durumsal muhakemedir. Durumsal muhakeme, kişinin belirli bir sosyal veya örgütsel durumda uygun eylem tarzını belirleme yeteneğini ifade eder. LBDMT bağlamında bu yapı, genellikle çatışma çözümü, ekip yönetimi, karar verme, motivasyon ve stratejik iletişim gibi temel liderlik alanlarına

ayrılmıdır.

Test maddeleri, gerçek hayattan esinlenilmi? kritik liderlik anları?n? yansıtana kısa senaryolar sunar. Katılımcıların bu senaryolara verdi?i tepkiler, onun liderlik etkinli?i ve duruma uygunluk açısından de?erlendirilir. Bu yapı, bilişsel yetenek, kişilik özellikleri ve pratik deneyimin birleşimi olarak ele alınır.

Geçerlik

Liderlik Bazlı Durumsal Muhakeme Testi, bir yüksek lisans tezi çalışması olarak geliştirildi?i için, geçerlik çalışmaları?n?n titizlikle yürütüldü?ü varsayılmaktadır. Ancak, bu kaynakta spesifik istatistiksel geçerlik katsayılar? veya yöntemleri (örneğin, yapısal eşitlik modellemesi sonuçları) yer almamaktadır. Tipik olarak bu tür geliştirme çalışmaları?nda içerik geçerli?i (alanında uzman kişilerin senaryolar? ve cevap anahtarları?n? de?erlendirmesi) ve yapı geçerli?i (test puanları?n?n ilgili liderlik veya kişilik yapı?yla ölçümleriyle korelasyonu) incelenir.

Testin geliştirme aşamasında, durumsal muhakeme yeteneğinin liderlik başarı?ına ne ölçüde öngördü?ünü belirlemek amacıyla kriter geçerli?i çalışmaları?n?n da yapılmı? olması muhtemeldir. Bu, test puanları?n?n mevcut liderlik performans göstergeleri veya yöneticilerin de?erlendirmeleri ile ilişkilendirilmesini içerir.

Güvenirlik

Güvenirlik bilgileri bu kaynakta detaylı olarak sunulmamıştır. Durumsal Muhakeme Testleri'nin (DMT) güvenilirlik hesaplaması genellikle iki ana yolla yapılır: iç tutarlılık ve puanlayıcı güvenilirli?i. İç tutarlılık (Güvenirlik), test maddelerinin aynı yapıyı? ne ölçüde ölçtü?ünü gösterir ve genellikle Cronbach Alfa katsayısı ile raporlanır.

Özellikle çoktan seçmeli formatta, doğru cevapları?n uzman konsensüsüne dayandığı durumlarda, iç tutarlılık katsayısı?n?n kabul edilebilir düzeyde olması beklenir. Eğer test, açık uçlu yanıtlar veya karmaşık puanlama gerektiriyorsa, puanlayıcılar aras? güvenilirlik (inter-rater reliability) de kritik bir güvenilirlik göstergesi olacaktır. Geliştirme çalışması?, bu psikometrik özellikleri yüksek tutmayı hedeflemiştir.

Faktör Analizi

Yeni geliştirilen psikolojik testlerde, ölçülen yapı?nın boyutları?n? ortaya çıkarmak için genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullanılır. LBDMT'nin geliştirilme sürecinde, liderlik muhakemesinin altında yatan temel boyutlar? (faktörleri) belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmı? olması güçlü bir olasılıktır. Bu analiz, testin birden fazla liderlik yetkinli?ini (örneğin, insan yönetimi, kriz yönetimi) ayrı ayrı ölçüp ölçmedi?ini gösterir.

Eğer analiz, beklenen liderlik boyutları destekleyen temiz bir faktör yapıya ortaya koyduysa, bu testin yapı geçerliğine önemli bir katkı sağlar. Faktör yükleri, her bir senaryonun hangi liderlik yeterliliği boyutuyla en güçlü şekilde ilişkili olduğunu gösterir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Yüksek lisans tezi kapsamında özgün olarak geliştirilmiştir).

Format: Durumsal Muhakeme Testi (SJT). Senaryo tabanlı, çoktan seçmeli veya sıralamalı yanıt formatı kullanır.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Yükseköğretim öğrencileri veya iş hayatındaki profesyoneller/yöneticiler.

Yaş Grubu: Yetkinler (Genellikle 20 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Testin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, yüksek lisans tezi kapsamında belirlenen örneklem üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Katılımcılara kısa liderlik senaryoları sunulur ve bu senaryolara verilebilecek olası tepkiler listelenir. Katılımcıdan genellikle en etkili ve en az etkili tepkiyi seçmesi veya tüm tepkileri etkinlik sırasına göre derecelendirmesi istenir.

Anahtar Kelimeler

SJT, Liderlik Yeterlilikleri, Muhakeme Yeteneği, Personel Gelişimi, Örgütsel Davranış, Yüksek Lisans Araştırması.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilinmiyor.

Yazma Adresi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Tez dönemi bağlantıları).

Şartlar, Ücret ve Test Yeri

Bu ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi çalışması olarak geliştirilmiştir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanımı için genellikle yazarın izni gerekmektedir. Ticari veya büyük ölçekli kurumsal kullanım için izin ve olası ücretlendirme şartları yazar veya ilgili üniversite tarafından

belirlenmelidir.

Test Yılı: 2013

Ücret: Akademik kullanım için genellikle ücretsizdir, ancak ticari kullanım için yazarla iletişime geçilmelidir.

Notlar: Kullanım için sorumlu yazar Zeliha Ruhsar Çolakoğlu'ndan izin alınması tavsiye edilir.

Kaynaklar

Çolakoğlu, Z. R. (2013). **Liderlik bazlı durumsal muhakeme testi geçerlilik çalışması** (Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

Tezin orijinal bağlantısına YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden ulaşılabilir: tez.yok.gov.tr.

Testin orijinal PDF'i aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [liderlik-bazli-durumsal-muhakeme-testi-toad.pdf](#)

Liderlik Bazlı Durumsal Muhakeme Testi Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam içeriği için, kaynakçada belirtilen yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.